

ΜΕ ΑΠΟΨΗ

Τρίτη, 01-Φεβ-2022 00:03

Οι τιμές της ενέργειας τραβούν την ανηφόρα και εμείς... την κατηφόρα

Του Αργύρη Αργυριάδη

Μεσούσης της πανδημικής κρίσης, το σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών βιώνουν – άλλη μια – ενεργειακή κρίση. Για πολλούς αναλυτές, οι συνέπειες της κρίσης αυτής θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί ή έστω μετριαστεί. Ακόμη περισσότεροι είναι εκείνοι που αμφισβητούν τις αισιόδοξες τοποθετήσεις των αρμόδιων (και μη) πολιτικών περί βραχύβιου φαινομένου. Όσο καθυστερούμε να εκπονήσουμε ένα συνεκτικό σχέδιο - απάντηση και σε αυτήν την κρίση, τόσο περισσότερο θα υπομένουμε τις συνέπειές της.

Τα αίτια της παρούσας ενεργειακής κρίσης είναι αρκετά και δεν έχουν αναδειχθεί σε όλη τους την έκταση. Η εκρηκτική ζήτηση που ακολούθησε τα πολύμηνα lockdowns είναι μια από τις αιτίες. Μάλιστα, αυτή ήταν η πιο προβλέψιμη. Δυστυχώς, τόσο σε εθνικό όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο δεν λήφθηκαν εγκαίρως τα απαραίτητα μέτρα.

Ωστόσο, η παγκόσμια αύξηση της ζήτησης –ιδίως στην Κίνα που οι "μηχανές" ξεκίνησαν να δουλεύουν εντατικά– δεν είναι η μόνη αιτία. Η Ευρώπη μπήκε στη χειμερινή περίοδο με χαμηλά αποθέματα φυσικού αερίου. Ταυτόχρονα, συρρικνώθηκε απροσδόκητα η εγχώρια παραγωγή ενέργειας σε χώρες όπως η Μεγάλη Βρετανία, η Ολλανδία (καιρικά φαινόμενα δεν βοήθησαν στην προσδοκώμενη εκμετάλλευση της αιολικής ενέργειας) και η Γαλλία (παρουσιάστηκαν σημαντικά προβλήματα συντήρησης στα γαλλικά πυρηνικά εργοστάσια). Εξάλλου, η Ρωσία βρήκε την ευκαιρία να αυξήσει το πολιτικό της βάρος στην Ευρώπη υπενθυμίζοντας ότι αποτελεί τον κύριο τροφοδότη σε φυσικό αέριοαυξάνοντας ουσιαστικά τις τιμές.

Στο τέλος του 2021, σύμφωνα με το Bloomberg δεκάδες αμερικανικά δεξαμενόπλοια που μετέφεραν υγροποιημένο φυσικό αέριο (LNG) κατευθύνονταν σε διάφορα λιμάνια της Ευρώπης. Στις αρχές Ιανουαρίου 2022, περισσότερα από 49 φορτία LNG των ΗΠΑ ταξίδευαν με προορισμό την Ευρώπη για να συνδράμουν τη γηραιά ήπειρο να αποφύγει μια πλήρη ενεργειακή κρίση στην έναρξη της χειμερινής περιόδου. Οι Αμερικανοί δημοσιογράφοι παραλλήλιζαν τις νηοπομπές των αμερικανικών δεξαμενόπλοιων LNG με εκείνες που προηγήθηκαν της απόβασης στη Νορμανδία τον Ιούνιο του 1944.

Το γεγονός, όμως, είναι ότι το μέσο ευρωπαϊκό νοικοκυριό αντιμετωπίζει λογαριασμούς ρεύματος και φυσικού αερίου 1.850 ευρώ (2.100 \$) το 2022, από 1.200 ευρώ το 2020, σύμφωνα με την Bank of America. Στην Ελλάδα ειδικότερα, το κόστος του φυσικού αερίου αυξήθηκε 180,9% σε σχέση με τον περασμένο Νοέμβριο, ενώ του πετρελαίου θέρμανσης ήταν αυξημένο κατά 45,2%. Στις αγορές ηλεκτρισμού της Ε.Ε. η μέση τιμή του ρεύματος για τη χώρα μας διαμορφώνεται στα 213 ευρώ/MWh. Τούτο σημαίνει ότι στην Ελλάδα έχουμε το δεύτερο ακριβότερο ρεύμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση! Τιμή δυσανάλογη τόσο των εισοδηματικών δυνατοτήτων των πολιτών όσο και του μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων. Η μόνη παρηγοριά είναι ότι– για την ώρα – αντιμετωπίζουμε σχετικά ήπιο χειμώνα.

Τα ανωτέρω γεγονότα κατέδειξαν με απόλυτη σαφήνεια την απουσία κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής στα ζητήματα ενέργειας. Κανένας σοβαρός σχεδιασμός. Καμία χάραξη στρατηγικής. Ακόμη και τώρα, που το πρόβλημα φθάνει στην κορύφωσή του, η πολυφωνία κυριαρχεί. Χώρες όπως η Ιταλία και η Ισπανία (μεταξύ άλλων) ζητούν από κοινού δράση σε επίπεδο ΕΕ για την εφαρμογή στρατηγικών αποθεμάτων και την κοινή προμήθεια φυσικού αερίου, ενώ άλλες, όπως η Ουγγαρία και η Τσεχική Δημοκρατία θέλουν να επανεξεταστεί ο μηχανισμός του συστήματος εμπορίας εκπομπών (δηλαδή το ανώτατο όριο στις ποσότητες CO2 που μπορούν να εκπέμπουν η βιομηχανία και οι σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας), ενώ η Γαλλία ζητεί να ανοίξει η συζήτηση για τη μεταρρύθμιση του μηχανισμού τιμολόγησης της ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας. Την ίδια ώρα, οι Ευρωπαϊκές Ενώσεις βιομηχανιών από τους κλάδους του ταιμέντου, του χάλυβα, του μετάλλου, του γυαλιού, του χαρτιού, των κεραμικών, των λιπασμάτων, των χημικών οι οποίες έχουν δει το κόστος της παραγωγής να εκτοξεύεται σε δυσθεώρητα ύψη, διαμαρτύρονται ότι η απουσία συλλογικής παρέμβασης τις οδηγεί στην καταστροφή.

Η Ελλάδα δεν αποτέλεσε την εξαίρεση στον ανωτέρω κανόνα. Βρέθηκε απροετοίμαστη, χωρίς στρατηγικά αποθέματα και δίχως ένα πλάνο εκτάκτου ανάγκης. Όπως και άλλες χώρες προσπαθεί να μετριάσει τις συνέπειες αδυνατώντας να λειτουργήσει προληπτικά και αποφασιστικά. Ωστόσο, και σε αυτόν τον τομέα παρουσιάζονται σημαντικές καθυστερήσεις και αβελτηρίες.

Κεντρική πολιτική της κυβέρνησης ήταν η χορήγηση επιδομάτων, ώστε να απορροφηθεί μέρος της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Μάλιστα, τα επιδόματα αυτά διανέμονται αφειδώς, οριζόντια δίχως εισοδηματικά, κοινωνικά, τοπικά ή αναπτυξιακά κριτήρια. Είναι αυτή η μόνη λύση;

Εάν δούμε τι έκαναν τα άλλα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (περισσότερες πληροφορίες – επικαιροποιημένες μέχρι την 13.1.2022 - μπορεί ο αναγνώστης να βρει **εδώ**) μπορούμε να αντιληφθούμε ότι τα μέτρα κρατικής παρέμβασης ποικίλουν. Από τη μείωση του ΦΠΑ, τη θέσπιση αγορανομικών διατάξεων στη λιανική και χονδρική αγορά ενέργειας, την παρέμβαση στην αγορά μέσω κρατικά ελεγχόμενων εταιριών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας, μέχρι τη θέσπιση έκτακτων κεφαλαιακών φόρων/εισφορών σε επιχειρήσεις που επωφελούνται από την ενεργειακή κρίση (να υπάρχουν και αυτές). Μάλιστα, οι μόνες χώρες που δεν μείωσαν μέχρι σήμερα το ΦΠΑ είναι η Ελλάδα, η Γαλλία, η Ουγγαρία, η Λετονία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, η Ρουμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Το επιχείρημα που ακούστηκε από επίσημα ελληνικά χείλη περί μη επίτευξης του δημοσιονομικού στόχου σε περίπτωση μείωσης του ΦΠΑ στην ενέργεια δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί από τα πράγματα. Η αναλογικότητα και ουδετερότητα του συγκεκριμένου φόρου μπορεί να διασφαλίσει μείωση ανάλογη της αύξησης που παρατηρείται στις τιμές ενέργειας δίχως να παρεκκλίνουμε του προϋπολογισμού (για παράδειγμα εάν η προσδοκώμενη τιμή ρεύματος ήταν 100€ και ο αναλογούν ΦΠΑ 6€, τώρα που αυξήθηκε η τιμή λχ στα 200€ το ίδιο δημοσιονομικό αποτέλεσμα θα διασφαλιζονταν για τα κρατικά ταμεία εάν ο ΦΠΑ μειώνονταν στο 12%). Η κυβέρνηση παρουσιάζει μια δυσεξήγητη εμμονή σε πανάκριβες επιδοματικές πολιτικές που ούτε τις συνέπειες της κρίσης αμβλύνουν σημαντικά ούτε τη δημοσιονομική σταθερότητα διασφαλίζουν. Υπάρχει ακόμη χρόνος να ακολουθήσουμε το παράδειγμα των υπόλοιπων κρατών...

* Ο κ. Αργύρης Αργυριάδης είναι Δικηγόρος

www.alf.gr

ΓΡΑΨΤΕ ΤΟ ΣΧΟΛΙΟ ΣΑΣ